

Ese de două ori în septemana:
Joi-a și Duminică.

Pretul de prenumerațiune:

pre anu întregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrarin de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a și strainetate:

pre anu întregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Correspondintiele și banii de prenumerațiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ în Aradu, cancelari'a episcopésca.
Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. óra mai sus 5 fl. intielegendu-se intr' aceste sume și timbrulu. — Pretulu publicatiunilor se se antieipe

Fóia bisericésca, scolastica, literari'a și economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Invitare de prenumerațiune

la

„LUMINA“,

fóia bisericésca, scolastica, literaria și economica.

Cu 1. iuliu vechiu deschidemu prenumerațiuni nóue pe semestrulu alu doile alu anului 1873. — Pretulu abonamentulu pre o diumetate de anu e:

Pentru monarchi'a austro-ungurésca 3 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strainetate 4. fl. v. a. DD. abonanti sunt rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumerațiunilor.

Din privinti'a economiei și mai marei siguritati recomandámu in locu de epistóle de prenumerațiune avisurile postali.

In urma sunt rugati DD. prenumeranti vechi, cá sumele restante de pe semestrulu antaiu se le administreze cátu mai curendu, avendu in vedere, cá „Lumina“ ca organu oficiale e proprietatea eparchiei. și cá redactorulu ei dupa §. 10. din programulu fóiei e responsabilu nu numai facia cu autoritatile de pressa, ci și cu consistoriulu, carui'a are se-i dee socóta.

Principiulu ni este: mai bine a surprinde pre DD. prenumeranti cu lucruri folositorie, decâtu a li face promisiuni cu vórbé góle.

Fóia apare și se spedéza de aici cu punctualitate.

Aradu, 8/20. iuniu 1873.

REDACTIUNEA.

PARTE OFICIALE.

ad. Nr. $\frac{892}{220}$ scol.

Cerculariu

tuturoru p. t. inspectori de scóle in districtulu Consistoriului din Aradu.

Cu privintia la cerculariulu publicatu in nr. 38. alu foii oficiale „Lumina“ din 5/17. iuliu a. c. in caus'a cursurilor suplentórie arangiate de guvern, pentru ca inspectorii consistoriali se scie cu cari inspectori reg. de scóle au a se pune in corespundintia la casu de lipsa, s'a aflatu cu cale a se face cunoscuta acea schimbare cá dlu Antoniu Marx consiliariu reg. și inspectoru de scóle in comitatulu Temisiului, a primitu și inspectoratulu reg. din comitatulu Torontalului, remanendu cu locuinti'a in Temisiór'a.

Pentru a preveni veri ce neintielegeri, se accentuéza de nou cumca Sinodulu eparchiale de estimpu prin hota-

rirea sa de sub nr. 120. a concesu cercetarea cursurilor suplentórie tuturoru invetiatorilor nostri confessionali, inse pre cei deplinu calificati nu i-au deobligatu ca se se presente la aceste cursuri. Deci P. T. D.Ta vei purcede cu rigóre, demandandu și oblegandu ca se partecipe la cursuri, numai fatia cu acei invetiatori cari séu nu au inca testimoni de calificatiune séu cá la ultimulu essamenu cu scolarii n'au datu dovedi de sporiu indestulitoriu din obiectele ce se vor propune in amintitele cursuri. Invetiatorilor deplinu calificati și cari la essamine cu scolarii au doveditu sporiu bunu, li vei lasá in libera voia a se insinúa și a partecipa la amintitele cursuri.

Aradu, 8. iuliu 1873.

Procopiu Ivacioviciu m. p.,
Episcopulu Aradului.

PARTE NEOFICIALE.

VORBIREA

Santului Chrisostomu nainte de a plecá in ecsiliu.
(serm. antequam iret in exil.)

Multe valori, grozave vífóre. — dar' nu ne tememu cá vomu perí: pentru-cá stámu pe stánca! Vuiésca marea, ea stánc'a acést'a nu o va derimá; Urle víforulu, corabi'a lui Christosu nu sé va cufundá. Si intru adeveru de ce se ne tememu? De mórté? Christos 'mi este víeti'a, și mórtéa castigu. De ecsiliu? Alu Domnului e pamentulu și ce 'lu plinesce. Perderea bunurilor? Nemicu nu amu adusu in lume, nemicu nu vom luá din tr'ins'a cu noi. Ce are lumea infioratoriu, despretiuiescu; Ce posiede atrageteriu, respingu. Nu me temu de seracia, nu poftescu bogatia, nu tremuru de mórté, nu-mi pasa de víeti'a — cá-ci numai pentru sufletele vóstre voiescu a traí! Dreptu-acea-si mai virtosu pentru cea ce voiescu acuma se ve graiescu reclamu iubirea vóstra catra mine, ca se fiti tari și neclatiti in inimile vóstre. Nimé nu ne póte lipsi de iubirea. ce avemu unii catra altii. Ce a impreunatu Ddieu, nu va despartí omulu. Déca acestu cuvintu are locu despre legatur'a intre barbatu și muiere, cu cátu mai virtosu póte stá despre impreunarea intre biseric'a și Mirele ei? Ori-cine se fii, celu-ce te scoli la lupta, ce alta vei ajuuge, decâtu cá va cresce laud'a mea, ér' tu ti-resipesci poterea și singuru te arunci in prapastia? Greu ti este tie a calcá ghimpele; cáci pre acést'a nu-lu vei tómpí, ci ti-vei raní singuru calcáiuulu teu. Toemai ca si valurile ce se isbescu in contr'a unei stánce, nemicu nu efectuiescu — decâtu se frangu pre sine si spumandu se imprastiu. Nemicu nu se póte mesurá cu biseric'a in privinti'a tarii. Oh tu muritoriu, carele te lupti in contr'a ei, depune-ti armele, ca se nu-ti nimicesci poterea-ti propria! Ce tu faci, insémna a dá navala Ceriului. Candu te ostesci cu omu, invingerea e dubiósá; dar' déca ataci biseric'a, aceea (invingerea) nu-ti este posibilá. Tóta po-

terea pamintésca este covirsita de atotputernicia lui Ddiu eu in mesura nemarginita. Au voimu a ne mesurá cu Celi mai naltu? Voimu a fi mai puternici decâtu Elu? Elu a intemeiatu pamentulu: cine lu-va clatiná pre acest'a? Ti este puterea Lui necunoscuta? Elu cauta spre pamentu si acest'a tremura; Elu demanda, si acel'a carele se clatina, se face nemiscatu. Cutremuru de pamentu a clatinatu cetatea nóstra de repetite-ori. Ddiu cetatea, ce se clatina, érași o a intaritu. Cu câtu mai virtosu va face Elu acést'a cu biseric'a? Da, biseric'a e mai tare nu numai decâtu pamentulu; ci chiaru si de câtu ceriulu: puntru-cá „*ceriulu si pamentulu voru trece, dar' cuvintele mele nu voru trece.*“ Care cuvinte? „*Tu esti Petru, si pe acést'a pêtre voiú zidi biseric'a mea, si portile iadului nu o voru biru pre eu.*“ Nu credi in cuvintulu lui Ddiu? Crede dara in fapte implinite. Câti tirani au pornitu spre a prapad biseric'a? Câte fere infocate, câte cuptóre ardiende au intrebuintiatu ei? Câte animale rapitorie au sumutiatu? Câte sabii au ascutitu? si unde sunt acesti inamici? Sunt inmormentati in gróp'a uitarii, in veciniculu intunerecu; pana candu biseric'a e mai stralucita decâtu sórele. Ce au avutu aceia, s'a nimicitu; ce posiede acést'a este nemuritoriu. Déca crestinii au fostu neinvingibili, candu erau inca fórté pucini la numeru, cum voru pote fi ei biruiti acum'a, dupa-ce acést'a tematoriloru de Ddiu au impoparatu globulu pamentului? „*Ceriulu si pamentule voru trece, dar' cuvintele mele nu voru trece.*“ Asia e. Cáci Ddiu chiaru si decâtu ceriulu iubescé mai multu biseric'a. Dela acést'a a primitu Elu carne (Trupu) ér nu dela acel'a; si ceriulu e pentru biseric'a nu biseric'a pentru ceriu. Se nu ve lasati amagiti, Preaiubitiloru, prin nici un'a din intemplantile de acuma! Voi sciti cum a umblatu Petru pe de asupr'a valuriloru si apoi a inceputu a se cufundá. Pucina credintia, dar' nu marimea valuriloru l'a adusu pre densulu in pericolu. Voi'a omenésca m'a adusu pre mine aici? Séu pentru unulu omu am imbracatu eu demnitatea acést'a, ca unu om sè mi o póta rapi?

Nu din arogantia ve diu acést'a, nu ca se me laudu, departe sè fia; — ci ca sè indreptu spiritele, care dóra s'aru fi clatinatu. Fiindu-cá cetatea nóstra nu s'a prapaditu, acuma biseric'a o scutura diavolulu. O spirite alu stricatiunei, tu sè trintesci la pamentu biseric'a, carele nu esti in stare a imburdá nici zidurile ce se légana? Au zidurile facu biseric'a? Ba, multimea credintiosiloru tematori de Ddiu. Privesce si vedi, ce stâlpi tari si neclatiti sunt acesti'a, pre cari nu verigi de feru, ci credintia ii léga la olalta! Si ce vorbescu eu, cá persecutiunea nu póte face nemica contr'a unei asemenea multime? De ar fi chiaru numai unulu adeveratu credintiosu, tu nu ai poté deveni invingetoriu! Inca-ti aduci a minte ce rane ti-au infiptu martirii? Cum adese-ori câte o fetióra frageda a pasitu la lupta contr'a ta? Ea desí dupa secesu mai móle decâtu céra — s'a doveditu mai neclatita decâtu o stánca: i-ai despícatu carnea de pe cóste, inse credintia ei nu o-ai potutu miscá; a cedatu carnea, inse puterea credintiei nu a slabitu; s'a nemicitu corpulu, sufletulu inse a remasu in viétia; natur'a a cadíutu, rebdarea a remasu nevatemata. Asia dara déca nici pre o femeia slaba n'ai potutu invinge; cum credi cá vei biruítu unu poporu numerosu si tare in credintia? Nu audi ce graiesce Domnulu: „*Unde sunt doi séu trei adunati in numele meu, acolo sum si eu in midiloculu loru.*“ si unde se afla o astfelu de céta, intrunita prin legatur'a iubirei, acolo sè lipsésca Elu? Au dóra eu pe propria-mi putere zidescu? Nu, eu posiedu promisiunea Domnului, manuscrisulu densului lu-portu cu mine. Eu pe acést'a me radiemu, ca si pe unu bastonu, elu este speranti'a mea, elu me va duce la sigurulu limanu. Póte-se cutremurá totu pamen-

tulu, eu tienu in mana patent'a de protectiune a Domnului meu; cetescu cuprinsulu ei, carele mi servescé de zidu si de resistintia neinvingibila. Se vi procetescu patent'a de protectiune a Domnului meu? „*Eu*“ dice elu, „*sum cu voi in tóte dilele pana la sfersitulu vécului.*“ Christosu e cu mine, de cine me voiú teme? Murmure valurile, arunce-se marea intréga asupr'a mea, aprinda-se Domnitorii de mania: de tóte acestea mai pucinu me temu decâtu de mregea paianginului; si de nu m'ar retiené iubirea catra voi, a-si plecá cu bucuria inca astadi in ecsiliu. Pentru-cá statorniculu meu simbolu este: Dómne, fie voi'a ta — nu ce acést'a séu acel'a, ci ce tu voiesci! Acést'a e stálpulu meu, acést'a stánc'a mea cea neclatita, acést'a toiagulu meu celu tare. Déca Ddiu voiesce ecsilarea mea: sum gata; de voiesce cá sè remanu aici: eu si asia i sum multiamitoriu. Ori-ce dispune Elu: totudeuna i dau multiamita. Nu ve lasati dara de nimenea amagiti. Rugati-ve numai: cáci satan'a pentru aceea a redicatu in cale acést'a stavila, ca zelulu de rugatiune alu vostru se-lu impedece. Inse lui acést'a nu i-a succesu; deóra-ce eu vedu, cá zelulu vostru a devenitu inca cu atát'a mai mare si mai infocatu. Mane la litania voiú merge cu voi impreuna; unde sum eu, acolo sunteti si voi, si unde sunteti voi, acolo sum si eu. Noi formámu unu corpu; nici corpulu de capu nici capulu de corpu nu se desparte. Chiaru si déca ne vomu despartí cu loculu, iubirea ne va tiené intruniti; nici insa-si mórtéa nu e in stare a ne separá. Desí corpulu meu se va desólve, sufletulu meu va traí si va cugetá la voi. Voi aveti loculu parintescu in inim'a mea, voi sunteti viétia mea, voi marirea mea. Cea mai mare bucuria am, vediendu-ve pre voi progresandu, insasi viétia mea o socotescu numai de unu lucru, ce aveti ca intr'o camera (tesauraria) spre binele vostru. De o miia de ori sum gata a me jertvi pentru voi; si prin aceea, eu credu cá nu facu nemic'a afara de suer'a mea, decâtu mi facu chiaru detorintia. Pentru-cá unu pastoriu bunu 'si da viétia pentru turm'a sa. Fiu macaru de o miia de ori trasu la perdiare, fie de o miia de ori spintecatu trupulu meu; acést'a mórté mi este mie nemurire, aceste curse asecuranti'a mea, Au dóra bogati'a mea li e temeiuulu curseloru ce mi au pusu, pentru ca eu se me necagescu? séu crimele mele, pentru ca se me întristezu? . . . Iubirea mea catra voi este temeiuulu suferintieloru mele, pentru-cá mi-punu tóte silintiele a ve asecurá pre voi, ca nici unu strainu sè nu intre pe furisiu in staululu oiloru si sè respésca turm'a. Acést'a e bas'a ostirei mele, carea singura deja mi-castiga o coróna. Ce n'asiu suferí eu óre pentru voi? Voi sunteti concetatiunii mei, voi fratii mei, voi fíii mei, voi medularile mele, voi trupulu meu, voi lumin'a mea, ma cu multu mai dulci decâtu insasi lumin'a sórelui. Séu dóra sunt radiele acestuia in stare a-mi implini aceea ce mi da splendórea iubirei vóstre? Pentru iubirea ce amu catra voi, mi se impletesce mie cununa in alta viétia, pana candu sórele numai in viétia acést'a mi folosesce. Graiescu catra voi ca unu parinte catra fii, si acést'a cu atát'a mai virtosu o facu, cáci voi facia de mine atátu de disciplinaveri si rivnitori (zelosi) ve aretati. Atáte dile, sunt deja decandu priveghiati, si pre voi nemica nu v'a potutu clatiná: nu lungimea timpului, nu intimidari si amenintiari; facia de tóte v'ati aretatu resoluti. Ma inca: ce eu pururea am doritu, aceea observu in voi spre bucuria mea: Ati despretiuitu cele pamentesci, ati abdisu de lume, v'ati deslegatu din legaturile carnei si intrecandu-ve inaintati pe calea virtutii. Acést'a e corón'a mea, acést'a mangaierea mea, acést'a e ce in crancenele mele lupte ca unu balsamu mi da putere; acést'a arvunéza viétia si ne duce la marire netrecatória.

Ateismul secolului prezente.

„Nu religi'a deraza din moralu, ci moralulu se nasec din religi'a; moralulu nu p'ote se aiba inceputulu seu in omulu fisicu, netagaduitu fiindu, cã deca omenii pierdu ide'a lui Dumnedieu, atunci ei se arunca in t'ota crim'a, cu t'ote cã spre a la infrenã sunt legile si cãlai.“

Icon'a lunoi, 1841: Nr. 5.

(Urmare si fine.)

Astadi foradelegile nu mai au hotaru „facta dominante loquuntur.“ Omenii se tavalescu in noroiulu demoralisatiunei, incependu dela micu, pana la mare, dela colib'a lui Lazaru, pana la palatulu lui Dariu. . . ; in cãtu ne vine se ne tãnguimu cu poetulu Davidu: „*Toti s'au abastutu, impreuna netrebnci s'au facutu, nu este cel'a ce face bunatate, nu este pana la umulu.*“

Sacrele cuvinte a le s. scripturi (medicamintele raneloru sufletesei) sunt schimbate in frivolitati d'ale lui Renan, Cotiebu, Straus, Lonkay, si altii. Astfelu apoi teologulu, decumva intrã in discussiune cu vre-unu inteliginte laicu: acest'a nu i va scã vorbi intr'o direptiune morala, ci mai multu corumpatoriu; nu i va marturisi sujetulu Evangeliei; ci totudeun'a pe celu studiatu in sc'ol'a ateistiloru, condẽmna servitiulu divin, dogmele credintiei, biseric'a, clerulu, ma si pre Dumnedieu.

Nu tragemu inse la indoicla, cã unii ca si acestia nu aru fi crestini. Ba, tocmai afirmãmu cã sunt crestini. Si eca cum! Rogatiunea o sevirsiescu inaintea banului; Umilint'a si-o esprimu inaintea Domnului vici-spanu. Se vedi aci — nu pre tierani, — dar' pre dirigatorasii cei mici, cu ce complimente gigantice si adese alãrga inaintea lui; pana candu inaintea Domnului Domniloru, nu-i vedemu umilindu-se intru atãt'a, ba pre multi nici de cãtu. Totusi tienu ei si serbatorile; insa nu o data cu crestini adeverati: ci candu au puterincii dilei, (jidani) in ale caror'a bojunarie suntemu cutrupiti; cãci fiindu inchise birturile si negutiatoriile lor — urmẽdia tacerea melancolica pe stradele si piatiile din Rom'a. Eta cã ei sunt si jidani de diumetate. Mai au inca serbatori; la vre-o alegere de ablegatu, sãu candu e vorba despre sinodu, parastasu, cununia de archiducesa etc. etc. La asemene ocazioni, vedemu nu numai pre unulu sãu doi: ci cu sutele perondendu-se la bisericã. Prẽ firesce, cãci ici li scilipesce cãte o crucitia, colẽ li se arẽta cãte o bucatura grasa. etc.

Administratoarele papalu Antonelli, observandu in dilele trecute, cã betranulu Piu incepũ a declinã la verbulu „requiesco“ numai de cãtu se puse in ornamentu soanelu, si intrandu in capitulu, demenda ca se i se faca tron separatu.

Asia facu si paserile celea rare ale bisericei n'ostre, candu li se arẽta cãte unu osu de rosu; caracterulu, convingerea si-vindu pentru upu blidu de linte, pentru o potcova ruginosa. Si cu cãtu mai multu ni vomu atrage atentiunea asupr'a societãtiloru omenesci; cu atãtu vomu da de mai multe defecte. Politiculu se nisuieste spre stricarea servului bisericescu; unulu spre depunerea altuia. Fiecare se nisuieste a-si formã cãte o propaganda ruinatoria de bisericã, si pre aceea a o latã intre poporu fara cea mai putiena sfiela.

Scimu cã caracteristic'a, cu de osebite a poporulu nostru romanu este — fidelitatea, ce si-o manifesta mai multu facia de conatiunalistulu seu: si decumva acel'a e inteliginte, i se prefacẽ sclavulu ideiloru si a faptelor; cãci cu de osebite lu-urmaresce intru t'ote.

De va merge notariulu mai adese la bisericã, lu-vei vedẽ mergendu si pre tieranu mai adese. Cu unu cuventu cea ce i va arẽtã, o face, ce i spune, o crede. Ni p'ote servi de esemplu poporulu din Aradu. Biserice'a d'aici,

in dile de serbatori erã coplesita de crestini pe timpulu fia ertatutulu comite-supremu Pop'a. Si pentru-ce? Pentruca, esempla trahunt si presentendu-se acest'a si ei veniau; pana candu astadi, nefindu altu Popa, abia vedi ici-colea cãte unu crestinu in ea!

Cui sã atribuimu dara reulu si retacirea crestineloru nostri? De siguru, inteligintiei laice; cãreia numai de bisericã si de preoti se nu te incerci a-i gramujdã.

O ingrãtiloru! nu vi plesnesce pielea de rusine atunci candu pe langa t'ote faptele anticristiane sunteti siliti velle-nolle a intrã in bisericã pentru interese pamintesci contrarie crestinismulu.

Intieptiloru profani! incetati dara a vi indumnedief mintile, sãu celu pucinu folositi-le spre bine. Fiti mai conscientiosi facia de conatiunalistii vostri. Lasati, ca se intre radiele luminei intre ei; cãci vedeti! impedecarea acelor'a si altcum nu aterna dela voi. Omulu, ca se fia crestinu bunu, se recere virtute: constantia in credintia si fapte; er' ca sã fia ca voi: slabitiune si patima, la care se voru alaturã numai sufletele cele degenerate. Sãu ce..? deca ve-ti dice credintiosiloru „n'aveti lipsa de preoti; nu i ingrasati“ credeti, cã voru consenti? Dõmne feresce! totudeun'a voru raspunde: „asia ne amu aflatu din mosi stramosi.“

Dar' epidemi'a periculosa, de carea suferã astadi „biseric'a lui Dumnedieu,“ este estinsa nu numai asupr'a religiunei n'ostre: ci si asupr'a celor'a-lalte si in cãtu t'ote primimu Bibli'a de directiva intru convingerile si mancarile n'ostre religiunarie, ne vomu ocupã pe scurtu si de acelea.

Astadi, in genere se bucina prin diare si cu cuventulu prin cercuri sociale antagonismulu religiunariu din partea laicismulu si a celor'a mai mari; Fõi'a opositiunala „Ellenör“ merge pana acolo, cã facultatea teologica la universitate e de prisosu, si cã statulu nu are lipsa de relegia; astfelu si pe pamentulu maicei Italia nu audimu alta decãtu: condẽmnarile celea mai aspre facia de cleru si de mai-marii aceluia.

Vediendu crestini espeptorãrile acestora, incepu a urmã esempleloru si li pare greu a suportã obligamintele prescise de legea crestinesca; sunt neindestulati si devinu intr'o miscare ce pare a elatinã insasi temeli'a pe carea e zidita si susta biseric'a lui Ch. de 18. secl de ani.

Ei bine lasa mai urce-se dara cei de sus; cu cãtu se voru urcã si mai susu pe aripele loru fantastice si absurde: cu atãtu i vomu vedea mai mici, si cu atãtu li va fi si caderea mai mare. Si pana candu intentiunile loru prin cadere se voru frange, pan'atunci ale n'ostre voru remanã bine conservate. Aceste ni le arẽta esperintiele seclorlu vitrege de pan'aci. Percurge-ti paginile istoriei bisericesci incependu dela Nero, pana togma in timpii recinti si apoi ve-ti pune degetele in rane. —

Totu in seclulu alu XIX. vedemu cã clerulu sub sistem'a pruso-germana asemenea a devenitu in colisiuni nemeritate; pana candu celu protestantu de care se tiene si atotu-potintele Bismarck, e protegeatu.

Noi ca neinteresati mai deapropã, dar' ca crestini si iubitori de dreptate dicemu: cã legile croite pentru clerulu de acolo, vatema adencu libertatea bisericei, ce i compete de la capulu ei.

Principiulu acest'a, l'a deshatutu fõrte nimeritu in dilele trecute, cardinalulu Rauscher la societatea severina din Vien'a si anume: intr'o vorbire lunga a tratatu, despre lupt'a ce subversedia astadi intre bisericã si statulu. Dice cã *reactiunismulu ce predomnesce e indreptatu spre resturnarea principiiloru morale; si in butulu culturai morale, crestinismulu se condẽmna la perire si nimicire totala. Acest'a o sioptescu nu numai prin societati secrete: ci si in*

publicitate prin diare, si pe la catedrele academiilor mai inalte. In Austri'a cu mintiun'a, insielatiunea si cu sumu-tiarea bufnescu spre stindardulu crucei.

Interese marsiave nu dorimu dela statu, ceea ce do-rimu este pacea; si ne alipimu langa moralulu celu emi-nentu si langa principiulu Capului bisericeii crestine, care nici candu n'a portatu in sine ambitiune séu vre o aro-gantia: ci in toti timpii si-a esprimatu reverinti'a si umilinti'a...

— Singura filosofi'a dupa ce a orbecatu câtu-va in intunerecu si s'a saturatu cu splicarea falsa a religiunei: s'a întorsu éراسي la principiulu ei, ca la unuculu, ce i-a potutu si i pôte sustiené védi'a; adoptandu mai pe urma toti filosofi nepartiali si nepedanti adevéruulu ce dice: „*philosophia est ancilla teologiae.*“

Unu scrietoriu romanu dice: *unii din filosofi au cre-diutu, că religi'a s'a fostu urditu, ca se spriginésca mora-lulu; inse ei nu au întielesu că au judecatu pe dosu. Nu religi'a deraza din morahu, ci moralulu se nasce din re-ligia; pentrucă moralulu nu pôte se aiba inceputulu seu in-omulu fisicu... Vedeti acést'a e asia — ér nu altcum. —*

Ce voiti dara voi întieptiloru? cari umblati pange-rindu si agitandu poporulu spre ura si rescóla in contr'a preotimei?!

ce voiti barbatiloru, candu incetati d'a mai fi Capii familielor vóstre? Ce voiti, candu mai multu ve ocupati cu birturile de câtu cu biserici'a si interesele comune?!

ce voiti mame, candu nu ve mai nutriti copii de pe bratie?!

ce voesci tenerime, candu inca de acum'a: te faci trantora pentru viitoriu si batjocuritoria de ceea sante?!

ce voiti cocónelor! candu luculu si mod'a vi s'a prefacutu in bóla necurabila; limb'a materna — in anta-gonia; ér biserici'a — in amfiteatru?!

ce voiti statelor si legislatoriloru cu legile de astadi?!

Nu vedeti că poporulu, pre care voi lu-numiti in in-gamfarea vóstra de prostu, — privesce in continuu la faptele si foradelegile vóstre, ca si copilulu la faptele parintiloru? Voiti se frangeti moravurile in poporulu celu cre-dintiosu; institutiunile si datinele lui traditionale? se are-tati că nu este Dumnedieu? De siguru nu alta! Ei bine;— noi nu stămu la vorba cu voi, ve refusamu simplu precum a refusatu si Christosu pre Saulu; „*greu este vóue a ve opune boldului.*“ ér apoi cu cuvintele aceluia, in a carui mani vi este depusa viét'a: „*pamentulu si ceriulu voru trece; dar' din lege o iota séu cirta nu va trece.*“

Dara voi ce replica ni-ti scéi da?

Intr'a devéru nu modesti'a unei pene de gásca: ci gravitatea buzduganului ar trebui se o avemu in mana, ca se bufnimu si se sbangaimu in scenele frivole, ce se ivescu astadi giuru impregiuru.

Fiii si ficele par că adi nu ar fi subordinati parin-tiloru, nu elevii dela institute prefosoriloru, de disciplina nici vórba nu mai pôte fi; tenerimea umbla dupa pla-cerea ochiloru si poftele inimei: „*sic volo, sic iubeo;*“ atunci merge la biserica, candu-i vine gustulu. Pe paretele bisericeii aprinde sugaret'a fara sfiéla si temere. Ca sé nu-si invetie religiunea — copilulu dice: că numai mama-sa e romana; ér féta, că tata-seu; astfelu trecu apoi in castrele straine. Se cautamu classificatiunea pe a. c. dela scólele normale din Aradu si vomu aflá mai multi elevi fara confessiune.

Asia e! De intramu la vre o familia, vedemu scadie-mentu moralu; intr'unu palatu—sburdatiune; in colib'a ser-manului — misielia; in biserici — cochetarii; evlavii pre-facute; rágniri, chiuituri, si discursuri necuviintióse; prin institute: tenerime degenerata; pe la industria: insielatiune;

pe la oficiuri: scobiri hieneseci; pe la dieta: vegetatiune trántorésca etc. etc.

Aceste si asemenea impregiurari ne facu sé caracte-risamu spiritulu timpului de facia de ateisticu, si ca se potemu deduce dela ceea ce sunt, la ceea ce voru se intimpine biserici'a lui Dumnediu.

Iosifu I. Ardelénu
teologu absolutu.

VARIETATI.

× Prea Santi'a Sa parintele Episcopu alu nostru a sositu a casa dela scaldi si a luat éراسي sarcin'a ocármuirei diecesane.

* Din Plescuti'a ni se scrie că rumperea de nori, ce s'a in-templatu in 17/29 iuniu a. c. sér'a la diumetate pe 11 óre. a cau-satu cele mai mari daune: a spartu case si grajduri, dela unii a dusu si vitele care apoi s'au aflatu mórte pe malulu apei esun-date; bucatele dela cei mai multi ómeni le-a manatu de totu, lasandu-i pre acést'a in cea mai trista stare. O dauna nespusa e pentru comuna, că si scól'a a derimat'o ap'a si a dusu-o tóta in câtu numai unde si unde se mai afla câte unu lemnu din trins'a.

In caletoria prin Gura-sada la inmormentarea neuitatului nostru Metropolitu ne-am convinsu singuri despre devastarea ce abia si-o pôte omulu inchipuá. In acésta comuna pohoiulu de apa nu numai a dusu cu sine locuintie, grajduri si a acoperitu cu imala tóte bucatele, dar s'au inecatú mai multi ómeni si au rema-su familii fara pane si parinti.

Post'a redactiunei.

➡ Numerulu de fatia e celu din urma pentru Domnii cari nu si-au inoitú abona-mentulu pe semestrulu alu II-lea din a. c.

Dlul Bircea in V.: Preabucurosu: dar' la timpul seu sé nu intardieti a vi implini detorinti'a

Dlul B. in Bohani: Flere possum sed juvare non.

Dlul T. M. in Pesacu: Rogu-te sé fiu scusatú: pe sem. II vei primi fói'a regulatu, ceea din Sem I pe mine nu me privescu, eu numai pentru viitoriu potú fi respundietoriu. Ce ai tramisu am primitu si am adusu tóte in ordine. Lase-te de amenintari.

Dlul P. in Iancahidu: DD. invetiatori G. D si G. R. nu sunt prenumerati Ar fi bine sé scrutatú mai departe la posta, că cine a primitu pretiulu de abo-namentu si apoi sé ni scrieti. Dlu L. T. se afla intre prenumeranti cu 2 fl. pe sem. I. in urmare a trebuitú sé i se tramita fói'a. Bani pe 1/4 de anu i-am primitu.

Dlul D. Serbu in F. Girisiu: Am primitu cei 3 fl., inse i-am computatu pe Ian-Iuniu, de órace pana acuma nemicu nu s'a solvitú din partea comunei. Ai se tramiti inca 3 fl. pe semestrulu Iul.-Decemvre.

Concursu.

2-3

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scól'a confes-sionala gr: or: romana in Comun'a Micalaca dieces'a si inspec-toratu Aradului cu care suntú impreunate urmatórele emo-luminte anuale: 220 fl v. a. in bani gata din cass'a spese-loru Comunale totu dé una pe patrariu de anu nainte, 1/4 se-siune pamentu aratoriu. 12 orgii lemne de focu, din care este a se incaldí si scól'a, cuartiru liberu pomposu cu intravi-lanu de 1/2 jugeru si venituri stolarie dela ingropatiuni si altele.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntú avisati asi tri-mite recursele lorú de a dreptulu presidiulu Comitétulu parochialu pana in 19/31. Augustu. a: c: candu diminétia la 9 óre se va tiené si alegerea, — prevediute su testimoniú despre absolvirea cursuriloru pedagogice si de cualificatiune cu calculu bunu, atestatu de moralitate si testimoniú despre absolvirea de celu pucinu 4 clase gimnasiale; inse cei ce vor puté documentá, că suntú binemeritati pe terenulu invetia-mentulu vorú fi preferiti chiaru desi vor avé numai 2 cla-se gimasiale. — Concurentii si pana atuncia se invita pentru desteritate in cantarile rituale, a se presentá intr'o di de Du-mineca séu serbatóra in persóna la st: Biserica:

Micalac'a 1/13 Iuliu 1873.

Comitétulu parochiale, cu scirea si invoirea mea:

Ioane Popoviciu Deseanu
Inspect. scol. cerc.